

WOENSDAG, 30 OCTOBER.

AMSTERDAM, 29 October.

Deze Courant verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnément voor 3 maanden is f 5,00; voor de buitensteden f 6,00; franco door het geheele Rijk. Prijzen, Gelden, enz. franco te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden f 1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 25 cents zegelrecht betaald. Voor grootte letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

Er bestaat in Frankrijk een Comité voor het vrij onderwijs, opgericht met het doel, dat bij het hervatten der zittingen van de Wetgevende Vergadering, een ernstigen en nuttigen invloed uit te oefenen op de Katholieke scholen. Reeds heeft zich dit Comité in een bijzonderen bijval van door veelvuldige talenten uitdrukkende personen te verheugen. En onder deze zien wij eene eerste plaats bekleeden door den veel begaafden schrijver Lauretie, van wiens voortreffelijke lettervruchten wij onze lezers reeds meermalen, en zelfs nog korteling hebben onderhouden. Lauretie, die zulk eene eervolle plaats bekleedt onder de verdienstelijke mannen onzer eeuw, die de vrijheid van onderwijs ten doel hebben gesteld van hun lofwaardig streven, en wiens gevoelen om zijne langdurige ondervinding en om zijn edel karakter allezins gezag verdient, heeft in het dagblad *l'Union* overgelevert Comité een artikel geleverd, welks hoogst belangrijke inhoud wij onzen lezers niet mogen onthouden. Het luidt aldus:

„Eenige daleden hebben een luiden alarmkreet aangeheven over de vrije scholen, die thans al meer en meer in Frankrijk worden opgericht. Dit is duidelijk een blanke zegen, dat het licht des verstands gaat tanen. Wij er bij, om de bittere smart, die de Katholieke te voltooien, dat zich een Comité voor het vrij onderwijs gevormd heeft, op de wijze van den Opper-Raad voor het openbaar onderwijs. De president van dat Comité is graaf Molé, en het bestaat uit mannen die niet geheel en al onbevoegd zijn om over deze zaak te oordeelen. Ziedaar dan Frankrijk in de toekomst een groot gevaar!

Evenwel, bevinden zich nevens deze kwestien, zoo vol hatelijkheid en hartstogt, eenige belangen, die het raadzaam is te toetsen aan het gezond verstand.

„Het is niet genoeg scholen te openen; men moet ook zorgen dat ze sterk en duurzaam zijn; d. i. dat men ze moet oprigten met beleid en voorzigtigheid, en dat men de belangstelling van alle brave lieden daarbij moet winnen, door de voortreffelijkheid der studien en leerwijzen, en vooral door de grootst mogelijke volmaaktheid te geven aan de opvoeding en aan de zedelijke opleiding.

„Het meest algemeen gebrek der afzonderlijke scholen is, dat zij op zich zelve staan. Zij missen, alzoo den zoo noodigen wedijver, en dikwijls ontbreekt het haar ook aan het vooruitzicht op eene gunstige toekomst.

„Eene afzonderlijke school, die genoodzaakt is om geheel en alleen in hare behoeften te voorzien, kan veel miserie verspreiden door de bekwaame directie en de kunde der onderwijzers; maar zij vindt niet altijd in zich den magtigen prikkel, die ontstaat uit de vergelijking en het examen. Er kan bij haar eene routine insluipen, en de arbeid kan dor en onvruchtbaar worden.

„Hierbij komt, dat de afzondering dikwijls van de zoo onafschrikkelijke roeping van het onderwijs afkeert. Zelfs de braafste en godsdienstigste onderwijzer heeft eene aanmoediging noodig; de geestelijke orders, die onderwijs geven, hebben dan ook hunne *visiteurs*, gelijk de Universiteit hare inspecteurs heeft. De afzonderlijke school zou niet lang kunnen kampen met de akelige isolement, die het gevolg is van de eenzaamheid.

„Eindelijk heeft de afzondering nog het heillooze gevolg van het lot van eene school te doen afhangen van het genie van één mensch. De stichter eener school brengt zijne school op eene aanzienlijke en schitterende hoogte; maar hij sterft, en alles staat stil, en dikwijls sterft zijne school met hem.

„Het bovenstaande is voorzeker geene opsomming van het goede, waartoe het bijzonder onderwijs in staat is; immers, indien de vrije scholen op haar zelve blijven staan, dan zullen zij hare verschillende uitkomsten in het vervolg opleveren; zij zullen of groot en bloeiend worden, of vervallen; maar de strijd voor de vrijheid zal zonder kracht zijn, omdat hij alle eenheid mist.

„Het is daarom, dat de oprigting van dat Comité voor het vrij onderwijs toegejuicht en ondersteund moet worden door alle mannen die de jeugd lief hebben, en die

haar aan den verderfelijken invloed van het sceptisch onderwijs willen ontrukken.

„Wij beschouwen dat Comité als het middelpunt eener talrijke vereeniging van katholieke scholen in Frankrijk, en dat moet het ook zijn; anders zal het goed dat er mede beoogd wordt, ook slechts middelmatig wezen.

„Dit Comité, hetwelk de vrijheid van onderwijs verwezenlijkt, moet eenige van die voordeelen overnemen, welke de universitaire inrigting zou aanbieden voor de uitbreiding der studien.

„Niets is billijker, dan dat de afzonderlijke scholen haar geheele regt behouden, en zelfs het regt van zich af te zonderen; maar daarentegen moeten diegene onder de scholen, welke aan de kracht der associatie gelooven, ook niet aarzelen zich in volle vrijheid aan te sluiten bij het beginsel van eenheid, dat overvloedige vruchten oplevert door den wedijver der goede eigenschappen en door den prikkel tot arbeidzaamheid.

„De officiële inspectie van wege den Staat zullen voortaan niets meer wezen dan inspectie in naam; zij zullen, namelijk alleen betrekking hebben op den gezondheidstoestand en op den zedelijken toestand der scholen; een vrijwillig onderzoek naar de wetenschappelijke vorderingen der scholen, zal dus door middel van het Comité worden tot stand gebracht, ten einde aan de studie in geheel Frankrijk een nieuw leven bij te zetten, en aan de leerwijzen een duurzaam bloot te verzekeren.

„Er is alzoo een wedijver, een groote kampstrijd om den prijs geopend met de scholen van den Staat.

„Die kampstrijd moet openbaar zijn. De vrije scholen zullen hare boeken hebben, die ieder zal kunnen lezen; de onderwijzers zullen hunne lessen openbaar voordragen; ieder zal zich kunnen overtuigen, welke waarde aan hare leerlingen kan worden toegekend.

„Maar, zal die kampstrijd van degelijke waarde zijn, dan moet hij niet versnipperd worden. Het Comité moet de pogingen concentreren en den strijd besturen, al ware het slechts door zijne raadgevingen.

„Nog eens: alles is vrij in deze overeenkomst; maar men moet ten minste wel weten dat de overeenkomst zelve eene voorwaarde is van den strijd; en daar wij de vrijheid gewild hebben, en die nog heden willen, laten wij dan door de vereeniging onzer pogingen ook zorgen dat die vrijheid vruchten drage.

„Het geheel dezer inrigting zal voordeel opleveren voor de leerlingen niet alleen, maar ook voor de onderwijzers.

„Het onvermijdelijk nadeelige gevolg van een gemis van verband, is dat het toekomstig lot der onderwijzers in gevaar gebracht wordt. Wij hebben immers meermalen een onderwijzer gezien, die in eene school zich vruchteloos aftobde en er ten gronde zou zijn gegaan, maar, in eene andere school overgeplaatst, geheel zijne mannelijke krachten hernam? Dikwijls is het, om een man nuttig te doen zijn, slechts noodig om hem van plaats te doen veranderen. Maar bij de afzonderlijke scholen is eene verplaatsing verboden. Moet hier dan het gevolg van zijn, dat de onderwijzer, die tengevolge van kleine omstandigheden onbekwaam is geworden om in zijne school langer nut te stichten, voor altijd tot werkeloosheid zal gedoemd zijn? Dan zou men de roeping tot het onderwijs geheel en al ontmoedigen. Maar ook hierdoor wordt het bewijs geleverd van de noodzakelijkheid der associatie. De geestelijke orden, die onderwijs geven, hebben geen ander geheim om voordeel te trekken van alle capaciteiten, en zelfs om te beletten dat deze onbruikbaar worden.

„Het Comité zou niet mogen hopen, dat het ooit in dezelfde gelijke mate zou te beschikken hebben over de krachten en de bekwaamheden der onderwijzers; maar indien het vertrouwen zoo volmaakt en zoo christelijk werd als het zijn moet, dan zou het privaat onderwijs weldra dezelfde hulpmiddelen en dezelfde zekerheid aanbieden als het openbaar onderwijs.

„Dat het Comité een pensioenfonds daartelle, bestaand volgens dezelfde regels, maar met meer spaarzaamheid en welwillendheid dan de spaarkassen van den Staat; dan zal het beroep van onderwijzer in de vrije scholen niet langer geheel aan wisselvalligheid bloot staan. Zulk

eene instelling is de vrijheid, toegepast op de maatschappelijkste en nuttigste wijze.

„Er bestaat in één woord in het openbaar onderwijs niets dat werkelijk goed is of het is ook invoerbaar bij het vrij onderwijs; en hoe veel voortreffelijke uitkomsten zal het vrij onderwijs bovendien kunnen bereiken, die aan het openbaar onderwijs geheel en al ontzegd zijn!

„De tucht der gemoederen, de ernstige, godsdienstige toon, die aan de levenswijze wordt gegeven, de wedijver in deugden, de zuiverheid van zeden; ziedaar de kenmerken van het vrij onderwijs; en meer is er niet noodig om aan dat onderwijs den voorrang door de studien te verzekeren.

„Men heeft aan de vrije scholen de kracht der studien betwist; doch zij die dit deden en tevens geloofden, dat de wetenschappen slechts konden bloeien, daar waar de geest ter neergedrukt en door zinnelijkheid verstompt is, zij kenden voorwaar niets van onderwijszaken.

„Doch laten wij die sombere gedachten varen, en hier liever eene bemerking laten volgen, welke het openbare onderwijs minder ontevreden zal maken.

„De kracht van het onderwijs ligt geheel opgesloten in de rigting, die men er aan geeft. De hebzucht heeft de studien vervalscht, door er een ongeoorloofden handel mede te drijven; en — het woord moet er uit — de verplichte afschaffing van het certificaat van bekwaamheid, dreigt ze nog veel onbeduidender te maken. Immers men zal nu den leertijd verkorten; men berekent daarbij namelijk dat het onderwijs daardoor meer aan de ouders zal bevallen omdat het minder kost, en tevens aan de kinderen, omdat het minder inspanning vordert.

„Wat kan nu het openbaar onderwijs aan deze berekeningen tegenover stellen? Kent het 't geheim om de jeugd liefde tot de studie en last voor de school in te boezemen? In dit opzicht kan alleen het privaat onderwijs den voorrang verkrijgen door eene liefderijke opvoedingsmethode. De vrije school moet als het ware een vaderlijk huis zijn; daar moet de leertijd zijn natuurlijke en vreedzamen loop volgen, en de jeugdige leerling zal daar niet half volleerd de school verlaten, om hooger studien te beginnen in eene fabriek van kandidaats-diplomas, waar hij zich, na eenige maanden studie in eenig vak, uitgeeft voor *letterkundige, rederijker of filosoof*; met behulp van een inhoudstafel, die hij genummerd in zijn hersenkas heeft weten te stampen.

„Maar waarom zou het Comité ook niet zijne diploma's uitgeven aan verdienstelijke kweekelingen der vrije scholen? Men kan zich bij den Staat vervoegen om zijne graden te halen; maar het afzonderlijk onderwijs zal zich eerst vergewissen, dat het geene andere dan bekwaame kandidaten zendt om die graden te ontvangen. Zodoende zal het vrij onderwijs in alle opzichten door krachtigheid en waarheid den voorrang verkrijgen.

„Ik heb hier slechts vlugtig het doel willen schetsen, dat zich het Comité voor het vrij onderwijs ter bereiking heeft voorgesteld. Dat doel is grootsch en tevens christelijk en overeenstemmend met onze nationaliteit. Priesters en leken zijn verplicht daaraan hunne medewerking te schenken; want het schoonste is, dat het openbaar onderwijs, wel verre van zich over dezen ijver verstoord te mogen gevoelen, daarin een krachtigen spoorslag vinden zal tot wedijver en tot het invoeren van verbeteringen.

Wij vernemen, dat, tot aanvulling der vacature in de Tweede Kamer, ontstaan door de benoeming van Jhr. Mr. C. Backer tot gouverneur van Overijssel, de aandacht van verscheidene kiezers te Amsterdam is gevallen op den heer

Mr. L. A. LIGHTENVELT.

Wat ons betreft, wij bevelen deze kandidatuur onzen vrienden ten dringendste aan. De heer Mr. L. A. Lightenvelt is een staatsman, die het vaderland gewichtige diensten heeft bewezen, en die door zijne vele en diepe kennis, gerijpt door de ondervinding, in de Tweede Kamer eene bijzonder nuttige plaats zoude bekleeden.

De verkiezing zal plaats hebben aanstaanden Donderdag 31 October.

Ontwerp van Begrooting over 1851.

HOOFDSTUK I. Huis des Konings.

Inkomen van den Koning.	f 600,000
Id. der Koningin-Weduwe	" 150,000
Onderhoud der koninkl. paleizen	" 50,000
	f 800,000

HOOFDSTUK II. Hooge Collegien van Staat en Kabinet des Konings.

Staten-Generaal.	f 219,750 (1)
Raad van State	" 87,242 (2)
Algemeene Rekenkamer.	" 114,710 (3)
Kanselarij der beide Orden	" 73,300 (4)
Raad van Adel	" 7,635 (5)
Kabinet des Konings	" 30,930 (6)
Pensioenen, Wachtgelden, enz.	" 34,951 (7)
Onvoorz. Uitgaven.	" 9,000
	f 378,018

HOOFDSTUK III. Buitenz. Zaken.

Kosten van het Departement	f 63,000 (8)
Zendingen en Consulat	" 323,564 (9)
Verscheidene Uitgaven	" 1,400 (10)
Pensioenen en Wachtgelden.	" 72,788 (11)
Onvoorz. Uitgaven.	" 10,000
	f 492,752

HOOFDSTUK IV. Justitie.

Kosten van het Departement	f 65,450 (12)
Regterlijke Magt	" 1,245,424 (13)
Militair Gerechtshof en Auditiën	" 73,550 (14)
Geregtskosten in Strafsaken	" 184,170 (15)
Algemeene Politie	" 16,360 (16)
Kosten der Gevangenen	" 480,200 (17)
Onderh. der Rechtsn. en Gevang.	" 86,000
Pensioenen en Wachtgelden	" 65,223 (18)
Onvoorz. behoeften	" 22,000
	f 2,238,077

(Wordt vervolgd)

In den loop der vorige week kwamen te Enkhuizen aan twee bruisen, de *Willem Beukelszoon*, stuurman Harder van de rederij van van Bleiswijk en de Koningh, met 27 lasten haring, en de *Jacob*, stuurman Moenesz, van de rederij de Herstelling, met circa 25 lasten.

De tentoonstelling van vee, die den 24 dezer te Delft door de Delftsche afdeling der Maatschappij van Landbouw zou gehouden worden, is niet doorgestaan uit gebrek aan deelneming. Voor die tentoonstelling was een roodharig varken aangemeld.

De te Rotterdam ontworpen maatschappij tot daarstelling eener geregelde scheepvaart tusschen die stad en New York, heeft zich gisteren avond, in eene ondervoorzitting van den burgemeester Hoffman gehouden vergadering geconstitueerd. De deelneming in die maatschappij is reeds zeer aanzienlijk.

(1) Reis en verblijfskosten Eerste Kamer f 35,000; schade loostelling Tweede Kamer f 136,000; reis-kosten id. f 2300; griffiers, ambtenaren, schrijffloer f 18,700; snelschrijvers, correctie en expeditie f 12,000; bureau- en lokaalbehoefden f 15,750.

(2) Tractement der leden f 69,000; id. secretaris en ambtenaren f 15,112; bureau en lokaalbehoefden f 3130.

(3) Tractement der leden f 29,000; id. secretaris en ambtenaren f 77,458; bureau- en lokaalbeh. f 8200; opruiming van archieven f 75.

(4) Tractement des ambtenaars f 4800; verhoogde militaire soldijen f 54,200; toelage aan broeders van den Ned. Leeuw f 14,000; decoraties f 3800.

(5) Secretaris en ambten. f 6250; bureau- en lokaalbehoefden f 1385.

(6) Staatsraad directeur f 5000; ambtenaren f 20,750; bureau- en lokaalbeh. f 4600; reis- en verblijfskosten f 580.

(7) Pensioenen f 23,242; wachtgelden f 2879; aflopende tegemoetkomingen f 730.

(8) Minister f 16,000; secret. en ambten. f 29,600; bureau- en lokaalbeh. f 15,200; reis- en verblijfskosten f 200.

(9) Personeel der gezantschappen f 232,664; id. der consulatoren f 66,900 nitrusting en reiskosten f 8090; buitengewone zendingen f 2000; brief-porten en alle verdere uitgaven f 19,000.

(10) Commissie tot afneming van examen f 400; staatspostijons f 500; onderstand aan behoeftige Nederlanders buitenslands f 5000; bijdragen ten nutte van handel en scheepvaart f 500; Limburgsche bijdragen in de Duitsche bondskassen f 8000; geheime uitgaven f 4000.

(11) Pensioenen f 57,055; wachtgelden f 13,100; aflopende betalingen f 2000; aflopende tegemoetkomingen f 633,32.

(12) Minister f 12,000; secretaris-gen. en ambten. f 44,250; bureau- en lokaalbeh. f 8700; reis- en verblijfskosten f 200.

(13) Tractementen: Hooge raad f 103,200; idem prov. geregtshoven f 330,400; id. arrond.-regtbanken f 463,850; id. kantongeregt. f 151,050; deurwaarders bij provinc. hoven f 10,000; geregtshofren f 104,272; bureaukosten, hooge raad en p. o. o. generaal f 81,832.

(14) Tractementen: Hoog militair geregtshof f 50,500; auditeurs-militair f 18,800; bureaukosten, militair hof, enz. f 1250.

(15) Scherprekiers f 14,170; algem. geregtskosten f 170,000.

(16) Directeurs, commissarissen en dienaren van politie f 5060; geheime correspondentie-gelden f 10,000; reis- en verblijfskosten f 800.

(17) Inspecteur f 3000; beambten f 91,430; gratificaties f 1250; schrijffloer en kleine onkosten f 10,320; onderhoud der gevangenen f 350,000; drukwerk f 1000; dagb. en aan-gevangenen f 6000; geneeskundige behandeling der gevangenen f 9700; transportkosten van gevangenen f 600; reis- en verblijfskosten f 1000.

(18) Pensioenen f 59,130; aflopende tegemoetkomingen f 693,50; gratificaties f 5000.

Programma van de zevende tentoonstelling der Kon. Ned. maatschappij tot Aanmoediging van den Tuinbouw. (Vervolg en Slot) zie ons No. 1065.

Voor de grootste, schoonst gekweekte, bloeiende *Pelargonium*, eene zilveren medaille. (Hieronder worden ook de talrijke verscheidenheden van *Pelargonium zonale*, enz. bedoeld. Voor de fraaiste verzameling van bloeiende *Pelargonium Scarlet* tien verscheidenheden; eene zilveren medaille. — Voor de fraaiste verzameling van vierentwintig meest verschillende, bloeiende *Verbena's* en *Petunia's*, eene zilveren medaille. (Deze verzameling moet twaalf verscheidenheden van ieder der beide genoemde plantsoorten bevatten). Voor de twaalf meest verschillende *Phlox* en *Drummondia*-soorten, in potten gekweekt, eene zilveren medaille.

Voor de twaalf meest verschillende, fraaiste, bloeiende *Penslemon's*, in potten gekweekt, eene zilveren medaille. — Voor de dertig fraaiste, meest verschillende en mildst bloeiende, *Gesneria's*, *Gloxinia's* en *Achimenes*, van ieder tien stuks; a. Eene zilveren medaille, b. Eene tweede zilveren medaille. — Voor de best gekweekte bloeiende plant, ingezonden door hortulanen van 's lands of stads kruidentuinen. a. Eene zilveren medaille, b. eene tweede zilveren medaille. — Voor de fraaiste en uitgebreidste verzameling *Hangplanten*, eene zilveren medaille. — Voor de twaalf fraaiste en meest verschillende *Anjelieren*, eene zilveren medaille. — Voor de fraaiste verzameling bloeiende *Lilium*, in zooveel mogelijk afwijkende verscheidenheden of soorten; a. eene zilveren medaille, b. eene tweede zilveren medaille. — Voor de fraaiste, bloeiende *Amaryllis Gigantea*, eene zilveren medaille. — Voor de uitgebreidste en schoonste verzameling van *Heesters* voor den vollen grond, a. eene gouden medaille, b. eene zilveren medaille. (Hieronder zijn voornamelijk bedoeld Heesters in bloei, waarop aldus bij de beoordeeling in de eerste plaats zal worden gelet. Echter zullen daaronder ook niet-bloeiende en groenblijvende Heesters worden toegelaten. Allen moeten den winter hier te lande zonder dekking kunnen doorstaan. en zooveel mogelijk in potten, tobben of manden gekweekt zijn). — Voor de zes fraaiste, meest verschillende, *Gladiolus*-bloemen, eene zilveren medaille. (De bloemstengelen moeten op flesschen geplaatst worden ingezonden en gedurende de tentoonstelling, minstens éénmaal, door versehe vervangen worden). — Voor de zes fraaiste, meest verschillende *Alstroemeria's*, eene zilveren medaille. — Voor de fraaiste, best gekweekte, rijpe *Druiven*; a. eene zilveren medaille, b. eene tweede zilveren medaille. (Minder dan twee trosen zullen niet worden toegelaten; terwijl de inzender een bewijs van oorsprong zal moeten inleveren). — Voor de schoonste, best gekweekte, rijpe *Perziken*; a. eene zilveren medaille; b. Eene tweede zilveren medaille. (Minder dan vier stuks worden niet aangenomen. De inzender zal een bewijs van oorsprong moeten inleveren en gehouden zijn, dezelve gedurende de tentoonstelling éénmaal door versehe te vervangen). — Voor de grootste en schoonste rijpe of ourijpe *Meloen*; eene zilveren medaille. — Voor de grootste, schoonste, hier te lande gekweekte, rijpe *Ananas*; eene zilveren medaille.

II. Medailles voor Leden en niet-Leden. Voor het gewas, dat boven anderen uitmunt in nieuwhed of belangrijkheid; eene zilveren medaille. — Voor de fraaiste, mildst bloeiende *Brugmansia*; eene zilveren medaille. — Voor de dertig fraaiste, in potten gekweekte, bloeiende *Anemone coronaria*, in zoo veel mogelijke verscheidenheden; eene zilveren medaille; — Voor de vijf en twintig nieuwste en fraaiste *Dahlia*-bloemen; eene zilveren medaille. (De bloemen zullen moeten worden ingezonden op flesschen geplaatst en zullen tijdens de tentoonstelling, minstens éénmaal, behooren te worden vernieuwd). — Voor de fraaist nagemaakte Plant- of Kunst-Bloemen; eene zilveren medaille. — Voor de uitgebreidste verzameling *Vruchten*; a. eene zilveren medaille; b. eene tweede zilveren medaille. (Hierbij zal zoowel de uitgebreidheid als de sierlijke rangschikking worden in acht genomen). — Voor de fraaiste verzameling Bloempotten, Bloemvazen, Bloemhangers of andere uit klei vervaardigde tuinsieraden; eene zilveren medaille. — Voor de fraaiste verzameling der meest verschillende vormen van Bloemmanden, Bloemstandaards en andere uit draadwerk vervaardigde tuinsieraden; eene zilveren medaille. (Aan ieder van deze voorwerpen moet de prijs in duidelijk schrift zijn gehecht.)

Art. 12. De beoordeeling en toewijzing der prijzen geschiedt door eene daartoe benoemde commissie (art. 37 der wetten) op Zaterdag den 5 Julij, des middags ten 12 ure, in het gebouw der Sociëteit Harmonie.

Art. 13. 14. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 26. 27. 28 en 32 zijn gelijklopend met diezelfde artikels in het programma der zesde tentoonstelling.

Art. 18. De tentoonstelling zal, op de boven aangekondigde dagen, geopend zijn, van des voormiddags ten 10 uur. Al de leden bezoeken, ook door twee personen van hun huisgezin vergezeld, de tentoonstelling zonder eenige betaling.

Art. 24. De teruggave der voorwerpen zal plaats hebben op den 12 Julij en des morgens om acht ure of aanvang nemen.

Art. 25. De voorwerpen, die 13 Julij des middags ten 12 ure nog niet zijn afgehaald, blijven geheel van rekening en verantwoording van den eigenaar. Het gebouw der tentoonstelling zal in ieder geval den 13 Julij des avonds ten 8 ure ontruimd en gesloten worden.

Art. 29. De loten zijn, van 1 Mei tot en met 1 Julij, verkrijgbaar bij den Thesaurier der maatschappij Mr. C. van der Goes te 's Gravenhage en aan het local der tentoonstelling, tegen betaling van f 1.50 per lot.

Art. 30. De verhouding der prijzen tot die der niet staan als 1 tot 2. De loting zal geschieden ten overstaan van desbevoegden, op den 14den Julij, des morgens ten 10 ure, in eene der zalen van het gebouw der tentoonstelling.

Art. 31. De prijzen zullen tegen overgave der loten terstond na afloop der trekking, worden afgegeven. Prijzen, welke 14 Julij des middags ten 5 uren niet afgehaald zijn, blijven voor rekening en verantwoording der belanghebbenden.

's GRAVENHAGE, 28 Oct. Gisteren middag, toen H. M. de Koningin hare gewone tournee met het rijtuig wilde ondernemen, plaatste zich een onbekend persoon voor de paarden en wilde het voortrijden beletten. Door den schildwacht daarin belet wordende, verzette hij zich, ten gevolge waarvan deze hem in bewaring nam; hij werd daarop naar het stadhuis overgebracht. Tot dusver is de oorzaak van dit onbezonnen gedrag niet bekend. (H. B.)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIS, 27 October. En zijn er die den stand van zaken thans nog veel ongunstiger beschouwen dan voor de afstreding van gen. d'Hautpoul, als minister van oorlog. De gen. Hautpoul, zeggen zij, heeft den generaal Changarnier er toe willen brengen om zijne demissie te geven; hij was het daarin eens met zijn beschermer, den President der Republiek; de meerderheid van den ministerraad heeft, wel is waar, het plan doen mislukken, en juist het tegendeel is gebeurd: de heer d'Hautpoul heeft zijne demissie genomen; doch indien men de verzoeking van Changarnier, lid der permanente Commissie, in het blad *l'Ordre* gelooven mag, dan zou men het plan van den minister van oorlog nog niet hebben laten varen, en men zou hiervan binnen kort de bewijzen geleverd zien.

Indien dit zich bevestigt, dan zou de President ter zeer kwader uur en zeer onhandig concessien gedaan hebben, waarvoor de Vergadering hem geen dank zou wijten. Intusschen, zooveel schijnt zeker, dat er steeds spanning bestaat, en dat de gemoederen nog niet zijn gerust gesteld.

Het blad *l'Ordre* bevat eene zeer uitvoerige uiteenzetting van het plan, hetwelk door den minister van oorlog was gevormd om het gezag van gen. Changarnier te snuiken, door de eerste militaire divisie, die onder het opperbevel van den generaal staat, te verbrekken; zij werd namelijk gesplitst in vier nieuwe militaire divisien. Er waren werkelijk reeds uit de departementen generaals onthouden om daarover het bevel te voeren.

Gen. d'Hautpoul had zijn plan geheim gehouden tot dat het oogenblik der uitvoering gekomen was; toen moest hij er zijne ambgenooten in het kabinet mede bekend maken. Doch zoodra hij het ter tafel bragt, zagen deze het gewigt van den maatregel in, en verklaarden bijna eenparig, dat zij oogenblikkelijk hun ontslag inleverden, zoo d'Hautpoul in ernst het plan wilde doorzetten. Er bleef den minister van oorlog dus niets over, dan zelf zijn ontslag te nemen.

De *Pays*, een blad van het Elysée, spreekt bovenstaand berigt van de *Ordre* ten stelligste tegen.

Het *Journal des Débats* verklaart intusschen, dat er geen andere oplossing in den tegenwoordigen toestand mogelijk is dan het statu quo tot 1852. Men zal, zegt het blad, ondanks de tegenstrijdige veten, door de kracht der zaken en door de stem van het gezond verstand, die zich luid doet hooren, daartoe terug gebracht worden, op het oogenblik dat er gehandeld zal moeten worden. Men mag zich geluk wenschen, dat het thans de tijd niet is om de grillen van den eersten den besten heethoofden eerezuchtige op te volgen.

— De *Moniteur* heeft eene lijst medegedeeld van 405 geschriften, welke sedert 1814 tot op 1 Jan. 1850 veroordeeld zijn, als strijdig met de godsdienst, de goede zeden en de bestaande orde van zaken.

— De zamenzwering van Lyon schijnt niet van veel betekenis te zijn geweest, ofschoon de dagbladen der regering, zich in eene zekere geheimzinnigheid huldigende, aan dat zogenaamd complot eene groote waarde hechten. De *Salut Public* (van Lyon) spreekt in zijn nummer van Vrijdag geen woord van het geheele voorval, noch van de arrestaties.

— In het departement Cher zullen 24 November e. k. twee verkiezingen plaats hebben.

— De heer B. V. J. Lasagni, afgetreden als president van het hof van cassatie, is benoemd tot ridder-grootkruis van het legioen van eer.

— De Lamartine schijnt de 500,000 fr. nog niet bijeen te hebben verzameld, die hij voor de exploitatie van de landerijen, hem door den Sultan afgestaan, noodig heeft. Thans houdt hij zich bezig met het schrijven van een nieuwen roman en het voortzetten van de Girondins.

— De cerw. P.P. Jezuiten zijn, naar men verzekert, thans bezig met de verwezenlijking van een groot plan, namelijk de vestiging van landbouwende kolonien in de departementen, bestemd ter opnemng van behoeftige kinderen en weezen. Tot dat einde zouden reeds aanzienlijke goederen in de departementen Loiret en Loire et Cher aangekocht zijn.

MADRID, 22 Oct. Den 16 dezer is, zegt men, het stoomschip *Caledonia*, aan boord hebbende den gen. Concha, benoemd tot kapitein-generaal van Cuba, van Cadix in zee gegaan naar Havana.

Daags daarna waren van Santander onder zeil gegaan de vier koopvaardij-fregatten *Perla*, *Preciosa*, *Nicolasa* en *Corina*, bemand met 1200 koppen, bestemd voor de versterking van de troepen op Cuba.

— De tijdingen, die de *España* aangaande de op- roerige beweging op Cuba had medegedeeld, schijnen zeer overdreven te zijn geweest.

— Een onzer bladen meldt dat de prins de la Paz (Godoy) in het bezit zijner sedert 1814 gesequestreerde goederen hersteld zou worden.

— Uit Marokko wordt vernomen dat het huiden-mo- nopolie, hetwelk de Keizer zich aanmatigt, een aan- zienlijk deel der kooplieden, dat zich met dien handel bezig hield, met een volslagen ondergang bedreigt.

— Volgens berichten van Lissabon, 19 October, werd de dood des hertogs Palmella aldaar zeer betreurd, en was door zijn overlijden de moeilijke toestand, waarin het land verkeert, aanmerkelijk toegenomen. Er had nog geen verzoening plaats gehad tusschen het hof en den hertog van Saldanha.

ENGELAND.

LONDEN, 27 Oct. De Anglikaansche geestelijkheid van Westminster heeft aan haren kerkvoogd, den bisschop van Londen, eene memorie ingediend over de apostoli- sche breve, waarbij Z. H. Pius IX voor Engeland een katholiek aartsbisdom en twaalf bisschopszetels oprigt. Zij noemt de aanstelling van eenen aartsbisschop van Westminster eene schending van des bisschops regten, en verzoekt hem, middelen te beramen ter verdediging van de staatskerk, wier bestaan zij thans bedreigd ziet.

— Aanstaanden Vrijdag zullen de koningin en het hof van het eiland Wight naar het Windsorkasteel te- rugkeeren.

— Gisteren zijn 200 glazenmakers begonnen met de overdekking van het gebouw voor de groote tentoonstel- ling, welks dak, gelijk men weet, van glas zal zijn. Het glas, dat hiertoe gebruikt wordt, is een halven duim dik.

Alle bedrijven zijn ijverig in de weer om voordeel te trekken van den te verwachten toevloed van vreemde- lingen. De brouwers zijn reeds begonnen met een dub- belen voorraad bier te vervaardigen, in afwachting dat er alsdan van het beroemde Engelsche bier eene aan- zienlijke hoeveelheid zal worden verbruikt.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 28 Oct. De missie hier ter stede heeft gisteren een begin genomen. Er wordt driemaal daags op twee onderscheidene plaatsen gepreekt. In den Dom wordt de eerste predikatie door 8,000, de tweede door 10,000 en de derde door 12,000 toehoorders bijgewoond.

— Men schrijft uit Krefeld, 25 Oct.: Voor 100 jaar geleden, kwam hier na de reformatie voor het eerst weder een katholike herder. Deszelfs vierde opvolger viert thans zijn 25 jarig herderschap en mag het ge- noegen smaken dat het getal geloovigen van zijne paro- chie, in dien tijd van 12,000 tot 26,000 is opgekrom- men.

— De *N. Pr. Ztg.* verhaalt dat het huis Rothschild aan Dr. Gutzlaff zeer dienstig is voor zijn persoon en zijn werk. Hetzelfde blad meent dat de artikels der engelsche periodieke pers; vooral van de *Globe*, over duitsche en pruisische aangelegenheden, door den rid- der Bunsen in de pen worden gegeven. Daardoor laat zich veel verklaren.

— Het hoofd van het Groothertogelijke Badensche kabinet, Klüber, minister van buitenlandsche zaken, heeft plotseling zijn ontslag gekregen. Als reden daar- van noemt men de afkeuring, welke de Eerste Kamer in eene geheime zitting heeft aan den gelegd, over het bezetten van Baden door Pruisische en van Pruis- sen door Badensche troepen. De Kamer heeft in een adres den Groothertog verzocht, zoo spoedig mogelijk aan dien staat van zaken een einde te maken. De op- volger van Klüber is de geheime raad van legatie, Aaron van Rütt. Men vreesde dat eene losscheuring

van de Unie van deze benoeming het gevolg zoude zijn.

— Men schrijft uit Breslau. Den 23 en 24 wordt te Schweidnitz de algemeene Provinciale Vergadering der katholieke Associatiën van Sileziën gehouden.

— Men schrijft uit Maintz dat het opmerkelijk is hoe aldaar de sympathie der democraten thans geheel voor Pruisen is, terwijl men weinige maanden geleden juist het tegenovergestelde waarnam. In Frankfurt hadden bij de verkiezingen in 1848 de democraten de overhand; in 1849 de Gothische partij; en thans in 1850 de conser- vatieven.

— Men schrijft uit Hamburg, 25 Oct. In de giste- ren is een geheime zitting der ridderschap en grondbezitters geweest, men besloten te hebben een vredes-adres, dat den vorm eener verklaring aan de Duitsche regeringen, uit te vaardigen, waaraan de ver- schillende steden des lands zullen worden uitgenoodigd deel te nemen.

BERLIJN, 26 Oct. Heden morgen ten tien ure is er een groote ministerraad gehouden. Versche depêches uit Warschau hadden daartoe aanleiding gegeven. Wel onder- rigte personen verzekeren, dat genoemde depêches van niet zeer aangenaamen inhoud zijn; bijna al de voor- slagen van graaf Brandenburg moeten ongunstig ontvangen zijn. Men zeide gisteren avond, dat de vrije conferen- tien verworpen waren, en dat de tractaten als eenigen grondslag waren aangenomen voor verdere onderhande- lingen.

— In dienzelfde ministerraad is besloten, dat die berichten geen invloed moesten uitoefenen op de gegeven bevelen, om de Beijersche-Oostenrijksche interventie met geweld te beletten; blijvende alzoo de aan generaal van der Gröben gegeven instructie in volle kracht.

— Men zegt dat de bijeenroeping van de Kamers op nieuw verschoven is.

FRANKFORT, 27 Oct. De vredes-ratificatiën tusschen Denemarken en den Duitschen Bond, zijn gisteren door graaf Thun en den Deenschen gezant wederkeerig uit- gewisseld. Opmerkelijk was de omstandigheid, dat de gezant van Engeland bij de Deutsche Bondsvergadering, Lord Cowley, bij de uitwisseling tegenwoordig was en het protokol mede onderteekend heeft. Daarin ligt het bewijs, dat Engeland ook op dit oogenblik de Deutsche Bondsvergadering erkent als regtens het orgaan van den Duitschen Bond. Hoezeer de Russische gezant niet daarbij tegenwoordig was, noch mede geteekend heeft, valt er ech- ter geenszins aan te twyfeld, dat Rusland even zoo denkt. Frankrijk heeft zich wel inwaar nog niet bepaaldelijk ver- klaard; intusschen bestaat er de grootste waarschijnlijk- heid, dat het na dit voorbeeld van Engeland zich niet zal onthouden van eene erkenning van dat orgaan, het- welk in de Verdragen van 1815 gewaarborgd is. Van alle groote mogendheden, is het dus alleen maar de halfgrote mogendheid Pruisen, welke zich nog tegen de erkenning van het regt verzet.

Tegen het daadwerkelijk gevolg zal Pruisen zich echter niet kunnen verzetten. Het eerste gevolg van den thans van den kant des Duitschen Bonds volkomen gesloten vrede zal de uitvaardiging zijn, van den kant der Bondsvergadering van een bevel tot staking der vijandelijkheden aan beide oorlogvoerende partijen, en aan het dusgenoemde Sleeswijk-Holsteinsche leger tot ontruiming van het Sleeswijks-h grondgebied; terwijl diezelfde Bondsvergadering tevens alle regten van Hol- stein, zoo als zij in het bekende Bondsbesluit van 1846 zijn vastgesteld, tot maatstaf voor de toekomst zal ver- klaren.

WEENEN, 25 October. Het is zeer merkwaardig dat het denkbeeld om eene Oostenrijksche Pairie in het aan- zien te roepen, van lieverlede begint veld te winnen.

— Eergisteren heeft de keizer den tot de waardigheid van Kardinaal verheven Vorst-Aartsbisschop van Olmutz, Maximiliaan Joseph Vrijheer van Someray-Beckh in de hofparochie-kerk plegtig de Kardinaals-barret op het hoofd gezet.

ITALIE.

Den 17 October heeft Z. H. een uitstapje gedaan naar Castel Gondolfo; eene hartelijke ontvangst viel den H. Vader aldaar en op zijnen weg derwaarts ten deel. Ten 6 ure des avonds was Z. H. te Rome terug.

De *Echo du Mont-Blanc* bevat een artikel over den heer Cavour, den nieuwen minister van koophandel te Turijn, die, volgens dat blad, behoort tot de doctrinaire, anti-geestelijke en Engelschgezinde partij, welke aller- gevaarlijkst is voor de toekomst van het land, en zeer in strijd met den wijzen vooruitgang en de ontwikkeling eener welbegrepene vrijheid. »De doctrinairèn, zegt de *Echo*, deugen eigenlijk nog minder dan de openlijke revolutionairen. Deze laatste komen er ten minste nog openlijk voor uit wie zij zijn; maar de doctrinairèn leven alleen van haarkloverijen, schelmische uitvlugten en huichelarij; evenwel voeren hunne beginselen, ofschoon langs een langen omweg, vroeg of laat tot hetzelfde resul-

taat. Zij ontzenuwen zoodanig al het geloof, al de goede beginselen en al het zedelijk leven in een land; zij ver- breken met zooveel zorg alle slagboomen, die het kwaad tegenhouden, dat eene natie niet lang onder hunne hand kan zijn, zonder in een poel van jammeren te vervallen.

»Het is niet mogelijk eene grooter opeenstapeling van valsche denkbeelden en dwaalbegrippen te ontmoeten dan die de doctrinairèn bezigen, en te gelijktijd kan men nergens meer verwaandheid en halstarrigheid aantreffen dan bij hen; maar dit alles is overtoegen met een ver- nis van uitnemende vriendelijkheid en wellevendheid, dat vele onnadenkende lieden bedriegt en argeloos mede- sleept.

»Waarom zou de revolutionaire partij dan niet van- harte juichen over de intrede van Cavour in het Sar- dinisch kabinet; het heeft immers eene beduidende aanwinst gedaan in den man, die eens verklaarde, dat men met het verleenen van volksvrijheden nog wat wachten en de oude wetten behouden moest, tot dat de constitutioneele opvoeding der geestelijken voltooid zou zijn? Zou een volbloed-democraat in zijn best bet- kunnen spreken dan zulk een behoudsman?

Te Intra is eene bijeenkomst van Mazzinianen gehou- den. Valerio, Govean en andere demagogen zijn daar- toe van Turijn gekomen, en uit Zwitserland was o. a. de beruchte Frappoldi overgekomen. Hoe deze ketel in het bezit van een paspoort is geraakt, weet niemand. Overigens zegt men, dat de demagogen vol moed zijn; zij gronden hunne hoop vooral op de gedragslijn van het Sardinisch ministerie. »Wij hebben ons van Karel- Albert bediend, zeide een hunner; thans bedienen wij ons van het ministerie Siccardi, dat den invloed der katholieke geestelijken en der godsdienst vernietigt en daardoor den grootsten hinderpaal voor ons af den weg ruimt.

BELGIE.

BRUSSEL, 28 October. Laatstleden Vrijdag bedroeg het aantal studenten aan de Katholieke Universiteit van Leuven reeds 505. De professoren hebben voor 900 frs. bijgedragen voor het gedenkteeken der Koningin. De som door de studenten bijeengebragt, bedraagt een nog veel hooger cijfer.

— Met leedwezen verneemt men het overlijden van Professor N. E. Tandel, van de Universiteit van Luik. Zijn dood wordt als een groot verlies voor de studerende jongelingschap beschouwd.

— Z. M. heeft in een brief vol waardige en verhe- vene gevoelens aan den Eerw. P. Dechamps betuigd dat de door dien redenaar den 24 dezer in de St. Gu- dula-kerk alhier uitgesprokene *Lijkrede op de Koningin* op hem en op zijne kinderen een diepen indruk had gemaakt.

STADSNIEUWS.

In de 212de Staats-Loterij, zijn in de 4e Klasse bij de 1e Trekking prijzen van 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 4035 f 5000, N°. 17709 f 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 29 October.

GETROUWD (24 Oct.): J. R. van der Wiel met J. P. A. de Haas.

OVERLEDEN (20 Oct.): J. Rahé, 39 j. — (24 Oct.): C. Horst, wed. H. Meijer, 90 j. — (26 Oct.): Kind van F. J. Moquette Az., 3 m.

HANDELSBERIGTEN.

SCHIEDAM, 23 Oct. Rogge. 143/2 & Pernau f 172 op 6/w. — Gerst. 134/2 & Arensb. f 140 op 6/w., f 141 op 3/m.; 129/2 & Libau f 133 kont., — Moutwijn per Ned. vat zonder duty f 11,00; Jenever f 14,50; Amst. Proef f 15,75, zonder de belasting.

CETTE, 23 Oct. VOORLOOP. De koers der 3/6 Disponi- ble is op onze markt nietig verklaard, bij gebrek aan ver- koopers tot 54 fr. November aangeboden tot 55 fr. December tot dien prijs gevraagd. Januarij tot 56 fr. zijn zaken gedaan. De vier eerste maanden van 1851 worden op 58 fr. gehouden.

BORDEAUX, 25 Oct. VOORLOOP. Armagnac 45, Mar- mande 42,50, Tafia 90 a 100 fr. Men noteert heden avond de Disponible 3/6 op 59 fr.

TRIEST, 21 Oct. KOFFIJ. De zaken zijn deze week weder- kalm geweest en zullen niet verlevendigen voor dat de andere markten zich zullen herstellen. E. zijn gedaan 1300 zakken Rio tot 33 a 38 fl. de honderd pond (of 56 kilo), 50 zakken St. Domingo tot 38 fl., 113 vaten Santiago tot 48 fl. a 47; 42 vaten en 119 zakken Portorico tot 41 a 43.

SUIKER. Er is weinig gedaan zoowel in Ruwe als in Ge- stampte, prijzen formeel zonder verandering: 300 kisten wit Ba- hia zijn gedaan tot 17½ fl. de 100 pond., 160 zakken wit Pernambuco tot 16 fl., 332 kisten blond Havana tot 17½, 25 vaten gestampde Hollandsche tot 21 fl.

PEPER. Op levering zijn verkocht 400 kwintalen tot 25 fl. en 109 kwintalen disponibele tot 26 fl.

